

JUSTITS MINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København
Danmark

Dato: 1. juli 2022
Kontor: Sikkerhedskontor I
Sagsbeh: Evin Alex Botansen
Sagsnr.: 2022-0030-7770
Dok.: 2493628

Besvarelse af spørgsmål nr. 1118 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 1118 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 23. juni 2022. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Peter Skaarup (UFG).

Mattias Tesfaye

/

Michelle Argir Simonsen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 3392 3340
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1118 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren i forlængelse af svar på REU alm. del - spørgsmål 943, hvor ministeren anfører ”Efter regeringens opfattelse kan de gældende bestemmelser om justitsministerens påtalekompetence være medvirkende til at svække tilliden til myndighedernes vurderinger. Det kan ingen være tjent med. Som tidligere tilkendegivet foreslår regeringen derfor, at Folketingets partier i fællesskab overvejer, om straffeloven skal ændres, så justitsministeren ikke skal have samme rolle som i dag. Jeg forventer at tage første drøftelse med ordførerne herom efter sommerferien” redegøre for baggrunden for og hensynet bag bestemmelserne i straffelovens §§ 110 f og 118 a om justitsministerens påtalekompetence i sager efter straffelovens kapitel 12 og 13?”

Svar:

Det følger af straffelovens §§ 110 f og 118 a, at justitsministeren er tillagt kompetencen til at rejse tiltale i sager vedrørende overtrædelse af bestemmelserne i straffelovens kapitel 12 om forbrydelser mod statens selvstændighed og sikkerhed (straffelovens §§ 98-110 e) og en række bestemmelser i kapitel 13 om forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme m.v. (straffelovens §§ 111-115 og 118). Det indebærer, at der i alle tilfælde i sådanne sager kun kan rejses tiltale efter justitsministerens påbud.

Påtalereglerne fik deres nuværende udformning ved lov nr. 225 af 7. juni 1952 om ændringer i og tilføjelser til borgerlig straffelov af 15. april 1930.

Historisk set er påtalereglerne begrundet i de særlige – navnlig også internationale – hensyn, der ofte vil være bestemmende for, om påtale skal finde sted, jf. betænkning fra 1923 afgivet af Straffelovskommissionen af 9. november 1917, sp. 223.

I Betænkning fra 1949 til overvejelse af forslag til ændringer i borgerlig straffelov, navnlig kapitlerne 12 og 14, side 41, peges endvidere på, at denne særlige påtaleregulering mindsker betænkelighederne ved at anvende gerningsbeskrivelser, der har et mindre præcisionsniveau end sædvanligt.

Retsplejerådet fandt i sin betænkning nr. 1194/1990 om anklagemyndighedens struktur, side 52, ikke grundlag for at foreslå en ændring af påtalen i disse sager. Rådet fandt imidlertid heller ikke grundlag for, at regler om

justitsministerens beslutning som betingelse for påtale i disse sager skulle fremgå af loven, og foreslog, at påtalebeføjelsen ved loven i overensstemmelse med hovedreglen blev tillagt statsadvokaterne, mens ministerens kompetence skulle overlades til administrativ regulering.

Justitsministeren fremsatte forslag i overensstemmelse med Retsplejerådets overvejelser, jf. lovforslag nr. L 184 af 22. januar 1992 om anklagemyndighedens struktur. Ministeren stillede imidlertid ændringsforslag til forslaget, som blev tiltrådt af Retsudvalget med den konsekvens, at påtalebeføjelsen forblev for justitsministeren. Som begrundelse for ændringsforslaget er anført:

”Justitsministeren finder det rigtigst, at det direkte af loven fremgår, at afgørelse om påtale af forbrydelser mod statens ydre og indre sikkerhed træffes af justitsministeren under sædvanlig parlamentarisk kontrol.”

Af tillægsbetænkningen fremgår endvidere:

”(…) For så vidt angår ændringsforslaget i betænkningen om, at justitsministeren bevarer kompetencen til at beslutte tiltale i tilfælde af, at straffelovens kapitel 12 eller 13 menes overtrådt, har mindretallet [Socialdemokratiet] foreslået denne ændring, idet mange af de pågældende bestemmelser forudsættes at blive anvendt restriktivt henset til deres relativt vage formulering og på den baggrund anvendt under direkte politisk ansvar.”

Påtalebestemmelserne blev dermed ikke berørt af den reform af anklagemyndighedens struktur, der blev gennemført ved lov nr. 385 af 20. maj 1992.

Justitsministerens påtalebeføjelser i straffeloven blev endvidere omtalt i forbindelse med lov nr. 378 af 6. juni 2002 (”anti-terror-pakken”), hvor der blev indsat nye bestemmelser om terrorisme i straffelovens kapitel 13.

Af Retsudvalgets betænkning over Justitsministeriets lovforslag fremgår det bl.a., at Socialdemokratiets, Venstres, Det Konservative Folkepartis og Det Radikale Venstres medlemmer af udvalget fandt det vigtigt at understrege:

”[...] at selve vurderingen af, hvorvidt der bør rejses tiltale, foretages af justitsministeren som øverste anklagemyndighed og under parlamentarisk ansvar. Denne vurdering er principielt juridisk, men (flertallet) erkender, at denne vurdering indeholder elementer af politisk karakter, navnlig i den forstand, at en handling, der

eventuelt vil være omfattet af den foreslåede bestemmelse i § 114, kan være udført på en politisk baggrund, herunder ud fra bestemte politiske motiver, jf. herved den begrænsning i bestemmelsens anvendelsesområde, som følger af den omtalte rådserklæring og præamblen til rammeafgåelsen.

S, V, KF og RV finder det også på den baggrund korrekt, at påtalekompetencen bæres af et politisk ansvar, men ønsker dog samtidig at understrege, at vurderingen af, om en handling falder ind under bestemmelsen i § 114, i sidste ende foretages af domstolene.”

Justitsministerens beslutning om, hvorvidt der i medfør af straffelovens §§ 110 f og/eller 118 a skal rejses tiltale i sager vedrørende overtrædelser af de omfattede bestemmelser i straffelovens kapitel 12 og 13, træffes i praksis efter indstilling fra Rigsadvokaten. Anklagemyndigheden vurderer således disse sager på lige fod med andre sager, inden de forelægges for justitsministeren. Det betyder bl.a., at objektivitetsprincippet vil skulle indgå i anklagemyndighedens påtaleovervejelser, jf. retsplejelovens § 96, stk. 2.